

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
 Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
 Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
 Nyiltér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
 A szerkesztésért ideiglenesen felelős: Dr. Bocz Soma
 Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
 Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
 Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Anghelescu.

Az egész román politikai élet legtöbbet emlegetett és legjobban rettegett alakja viseli ezt a históriába kerülő nevet, ki egymagában egyesíti mindazt a tendenciát, amely a romániai kisebbségek évezredes kulturájának letörésével azonos. Mérhetlen vagyonával valósággal duskál a földi javakban s a romániai petróleum királyok közt is, a legelső petróleum Krózus, kinél már nem is lehet pusztá uri passió a politika, de valami fanatikus elszántság és valami gránit-szilárd akaratérő ez, a multi milliárdok mellett önként vállalt politikai közszereplés. Mert annyi kritikát, annyi gyötretetésért elmondott átkot, egy 38 millió leu évi adót fizető Krózus, csak úgy vehet magára, ha gazdagságánál és kincseinél — csak a fanatizmusa nagyobb. Erről a meghatározhatatlan terjedelmű fanatizmusról, mi, kisebbségek, elismerjük, hogy a maga nemében páratlan és tökéletes.

A keresztes vitézek, az önsanyargató flagellanusok, az obskurus szekták prófétái lehetnek még fanatizmusban Anghelescuhoz hasonlíthatók. A liberálisok közt köteleesség teljesítésben, propaganda kifejtésben, vasszorgalmu munkatelésben, még Titulescu sém mulja felül, de mert minden gondolatában, minden gesztusában benne van kibeszélhetetlen fanatizmusának terheltsege, azért nincs Romániában megátalkodottabb és elfogultabb államférfiu Anghelescunál — az iskolák fő-főminisz-

terénél. Kulturát és iskolát az ilyen lélekre bizni annyit jelent, mint a fanatizmus telhetetlen Molochjának odaáldozni a legemberibb, legdrágább érdekeket és az u. n. természetadta jogokat, hogy az elnyelje egyszerűen a — létezéssel igazolt emberi — kultur kincseket. Ez az ember forró markában úgy szoritja évezredes kulturánkat, mintha hólabdát szoritna. Olvad és simmisül kezei között mindaz, ami speciálisan magyar, erdélyi kultúra. Iskoláinkra olyan mint a só a mezőre, szárad és kiperzselődik léptei nyomán mindenütt az erdélyi magyar felekezeti iskola. Szászvároson sokszor járt már és addig jött-ment, míg a 354 éves Kún-kollegium becsukta kapuit. Nincs Erdélyben magyar ember, ki, ha az elnéptelenített collegium gyönyörű ormára pillant: ne az undorodással háttáros keserűséggel ejtse ki a nevét ennek a fanatikus regáti nafta-fejedelemnek, ki széttépte Kún Kocsárd grófnak örökre áldot testamentumát. Szászváros, Zilah, Székelyudvarhely, Arad, Szathmár és a többi magyar városok becsukott, vagy nyilvánossági jogaitól megfosztott felekezeti középiskolái: megannyi trofeumai fanatizmusa győzelmeinek. Annyi könnyet hullatott már érette a magyarság, hogyha egybegyülnének elsiratott könnyeink, hajót hordozhatnának a hátukon Sulinaig, vagy a Márványtenger partjáig.

Most újra kicsapott fanatikus lelkéből az elfogultság lángja. Járt Csikban s a „Magánjavak“ elvételével milliárdos kárt vallott, leszegényített csiki

székelyekre kötelezővé tette, hogy építsenek felekezeti iskoláik mellé saját költségükön 100 meg 100 uj „állami“ iskolát. Egyszerű, szegény székely falvakra rákényszerítette, hogy fürdőszobákkal ellátott s a modern hygenia minden követelményének megfelelő, falvakon sohasem hallott, confortos pavilonokat emeljenek, egy éven belül az állam által protegelt kulturának.

Amit még nem látott a világ: Anghelescu egymaga — világ csudájára — egy uj középiskolai szörnyüséget kreált: az állami felekezeti iskolát, a kolozsvári, államiba oltott zsidó gimnáziumot. Hihetetlen polárizálása a végleteknek: orthodox vallástanár és zsidó-rabbi egy fedél alatt, egy azon tanári testületben. Anghelescu fanatizmusa ezt is kitalálta és eltalálta! Csak azért, hogy gyengítse a magyar kulturális ellenállás erődeit: a felekezeti iskolákat.

Csak hogy mi jól tudjuk, hogy a történelemben fanatizmussal maradandót alkotni nem lehet. Anghelescu szellemére, hogy minő ítéletet fog mondani a történelem lelke: affelől mi nem kétségeskedünk. Az erdélyi népek történetének a lelke mindig az egyházak oltárainak tüzeiben ötvöződött a Transilvánizmus aranyává, ezt pedig az Anghelescu-féle fanatizmus politikai alkhimijával — nem lehet többé kivonni innen.

Szeptemberben, az iskolák örvendetes kapunyitásának gyönyörű évadjában, mi erdélyi kisebbségek — lehet, hogy Anghelescu fanatizmusa előtt meg-

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

Hires anekdóták.

II. József császárról és „kalapos“ királyról jegyezték fel, hogy egyszer mikor Kassán járt Falkenstein gróf áluév alatt, mint szerény ember egy kisebb vendégfogadóban szállott meg. Tudvalevőleg a felvilágosodott nagylelkű uralkodó nem igen szerette magát kiszolgáltatni és azt vallotta, hogy csak az az ur, akinek senki sem szolgál, ezért az udvari ceremóniákat megvetve a lakájokat, hoppmestereket, udvari borbélyokat stb. nem tűrte maga mellett. Mindent maga végzett el személyesen, még az állami aktákat is maga fogalmazta s postázta el. Nem csuda, ha maga borotválkozott rendszeresen. A kassai vendégfogadóban is, megérkezése után, azon-

nal tükör elé ült szobájában s elkezdett borotválkozni: A vendéglősnét majd megölte a kíváncsiság, hogy vajjon ki lehet ez a titokzatos ur, s rányitott a borotválkozó császárra.

— Kérem szépen, miféle hivatala van az urnak a császárnál, mert tudom, hogy udvari ember?

József mosolygott s nagy titokban oda sugta a kíváncsi asszonynak:

— Rendes hivatalom ugyan nincs, de én szoktam a császárt szegborotváltni...

*

I. Pál orosz cár, aki szerette szenzációs ötletekkel meglepni az emberiséget, egyszer meglátott egy ritka szép alakú katonát.

— Üljön be a kocsimba hadnagy ur — szólította meg.

— Fenség, csak közkatona vagyok.

— Kapitány, a cár sohasem téved! — kiáltott nagyot a fejedelem.

— Parancsára, fenség.

— Azért mondom, kedves őrnagy. Jöjjön hát, üljön ide.

— Bocsanat, tulságos a megtiszteltetés, nem merek...

— Mit jelentsen ez, ezredes ur?

Szerencsére, a cárnak ezen a napon fontos dolga volt a palotában, nem foglalkozhatott sokat az uj kreaturájával, különben altábornagy lesz a katonából. Így csak a tábornoki rangig emelte fel.

*

Frigyes király nagy gyermekbolond volt és megengedte, hogy a királyi hercegek gyermekei akkor lépjenek be hozzá, amikor a kedvük tartja.

Alapított
1812-ben.

SZÖLLŐSY

üveg-, porcellán-kereskedése és üvegezési vállalata
 Orăștie-Szászváros

Ajánlja dús a n felszerelt raktárát üveg-, porcellán-, képkeret-, tükör-, villanylámpa- és diszműárukban!

fagyó mosollyal köszöntjük és öleljük kebleinkre gyermekeinket, de mégis magunkhoz öleljük a jövő reményeit, mert biztosan hisszük, hogy nemsokára eljön az idő, mikor a fanatikus elfogultság helyét elfogja foglalni: az erdélyi népek lelkét megérett igazságosság és méltányosság! A kedvező jelek már mutatkoznak — éppen a románok megértőbbjei részéről, hiszen az európai híri historikus, Iorga csak a napokban vallotta be: „Anghelescu kulturpolitikája, nem is kulturpolitika.“

gf.

Hogyan mentjük meg a kisipart?

A „Szászváros és Vidéke“ 28—29. számú vezércikkére én, mint az ipartestületnek egyik szerény, vezető tagja, az alábbiakban válaszolok:

Mi, iparosok csak örvendhetünk annak, ha valaki válságos helyzetünkkel foglalkozik és helyes irányt tud adni. Az iparosságnak mai silány helyzete, nem a vezetőség hanyagságán mulik. Mi, akik a krízis kálváriáját járjuk, jól tudjuk a hibát és annak orvoslását, de hiába ír az orvos jó receptet, ha a patikus mérget ad. A helyi villany állandó üzembe helyezését: mi kértük annak idején, sőt ivvel jártak az iparosságnál, hogy ki akar használni nappali áramot. Számptalan aláírással bizonyítottuk szükségünket, azonban még ma is sötétségben vagyunk. 1926-ban a városi tanács egy véleményező bizottságot hívott össze, melynek magam is tagja voltam. Itt egy oly határozatot hoztak, hogy a Sétatér melletti erdőket eladják és a befolyt összegből a sebeshelyi vizierők kihasználásával (turbínát) villanytelepet építenek. Mi sohasem voltunk amellet és ma is tiltakozunk, hogy városunk villanyszükségletét Déva lássa el. A hiba nem rajtunk mulott, hanem a városi tanácson.

Ipartestületünk vezetői, mikor az ipartestületek új megadóztatásáról tudomást szereztek,

— Megtiltom, hogy a játékukban bárki is háborgassa őket.

Az íróasztal mellett ül egyszer s a legnagyobb hercegcsemeté, bár még csak kis fiu, ott labdázik körülötte. A labda azonban gumiból van, könnyen ugrik s ott terem az asztalon.

Frigyes visszadobja, dolgozik tovább.

Nein telik egy percbe, megint előtte táncol a játék. Visszaadja most is. Mikor azonban harmadszor belepottyant az írásba, átfutott ugyan az arcán a megzavartatás bosszúsága, mégse szól semmit. Hanem a labdát zsebrevágta.

Ugyanakkor ott terem a gyermek is előtte:

— Bocsánatot kérek és kérem a labdát.

— Nem adom.

— De én kérem, tessék ideadni.

— Megmondtam, hogy nem kapod meg.

Az apró emberke előre lép egyet, két kis ökle a csipőjén.

— Kérem felségedet, visszaadja-e a labdát. Igen, vagy nen?

A király arcát előnti a derü, felkapja a gyermeket, összecsókolja, azután nyul a zsebébe labdáért.

— Itt van, vidd. Nagyszerü legény vagy, örömem telt benned. De abban is biztos vagyok, hogy tőled Sziléziát se tudják majd elvenni.

*

Napoleon nem szerette, ha a nők beleavatkoztak az államügyekbe. Tábornok korában

hogy tanoncszerződés, fölszabadítás és önállósítási adót kell fizetni, tiltakoztak ellene. És tiltakoztak az egész csatolt területek ipartestületei. Innen az ipartestületi választmány egy három tagu küldöttséget küldött ki dr. Vlad Aurel volt pénzügyminiszterhez, mint a város képviselőjéhez, hogy tiltakozzon a kamarában, a reánk rótt sulyos adók ellen, a válasz ez volt: „uraim elkéstek, a törvény suttyomban készült, egy éjjel megszavazták, mi már mit sem tehetünk önökért!“ Azt hiszem, hogy így jártak a többi ipartestületek is. Az egyszázalékos adókiivetésnél, melyet annak idején méltánytalanul fölemeltek, a magam személyével, egy három tagu bizottság ment a polgármester urhoz és az Iparkamara elnökéhez, kérve őket, hogy hassanak oda, hogy e tehertől az iparosságot mentesítsék.

Ami a szászvárosi szakipariskolát illeti, ennek itt nincs létjogosultsága, ez nagy városba való, ahol nem könyvből tanítják az ipart, hanem gyakorlatból, kellő képzettségű szakemberekkel. Kis városban csak kontárokat nevelhetnek és nem szakképzett iparosokat. Példa erre a helyi szakiskola is, honnan sok esetben, egy-két évi tanulás után, félbehagyják tanulásukat és más iparosnál keresnek elhelyezést. A kontárok ellen is tiltakozott a helyi iparosság. Az ipartestületi választmányban, az ipartestületi közgyűlésen, a városi tanácsnál, az Iparkamaránál, de mind eredménytelenül.

Folyó ha 1-én tartott választmányi ülésen szintén foglalkoztunk e kérdéssel és újabb lépést tettünk megszüntetésére.

Ami a kisiparosok hitelszövetkezetét illeti, helyesléssel fogadjuk a cikkirő főtvetését, ezt magunk is helyeseljük, ezt csak egységes erővel, akarattal és anyagi áldozattal lehet megvalósítani. A lépéseket megteesszük. A hitelt igénylő kisiparosok figyelmét fölhivom, hogy a „Banca Nationala“ egy nagyobb összegű hitelt nyújtott a szászvárosi kisiparosok fölszabályozására 6 százalékos kamattal, mely a kezelési költségekkel 12—14 százalékot tenne ki. Ne kerülje ki hitelt igénylő iparostársaim

részt vett egy estélyen, amelyen madama de Stael rendkívül elmésen jellemezte az egymásután következő francia irányzatokat, azok vezetőit.

Nagy volt a hahota, a társaság el volt ragadtatva, csak Napoleon hallgatott.

— Mi az, tábornak, — fordult teleje Stael asszony, maga nem ad nekem igazat?

— Nem is hallgattam oda, felelte Napoleon. Ki nem áthatom a poilikával foglalkozó nőket.

— Igaza van, hangzott a válasz, csak hogy olyan országban, ahol előszeretettel ütök le a nők fejét, természetes, ha kíváncsiak vagyunk rá, hogyan juthatunk ehhez a megtiszteltetéshez.

*

Női fejről van szó az alábbi történetben is. VIII. Henrik angol király ötször nősült. Az egyik felesége meghalt gyermekágyban, kettőtől elvált, kettőt kivégeztetett. Keresett aztán hatodik feleséget is, de nem lehetett csodálni, ha ilyen renomé mellett a számitásba jöhető nők, nem kapkodtak rajta.

Mikor többek között Dánia királyának hugát is megkérte, mégpedig levélben, a fejedelmi hölgy igen kurta, de határozott válaszból köszönte meg az érdeklődést.

— Nagyon meg vagyok tisztelve, a felesége is lennék, ha két fejem volna. Miután azonban csak egy van s ehhez meglehetősen ragaszkodom, bocsánatát kérem, amiért nemet mondom.

figyelmét, hogy folyamodhatnak kölcsönért nemzetiségi különbség nélkül az „Ardeleana“ helybeli pénzügyi igazgatóságához.

Az iparosság egyik legnagyobb megterhelése az adó, mely aránytalanul emelkedik évről-évre, holott a gazdasági viszonyok ma sokkal rosszabbak. Régebben a tanoncok után nem vetettek ki adót, csak a segédek után. Ma nem azt kérdik, hogy hány segéddel dolgozik, hanem hány tanonccal is? Holott az első két évben, szakszerű iparnál, a tanonc a maga szükségletét sem keresi meg, de mindegy, az adókiivető bizottság rástíti arra az iparosra, hogy 50—60, vagy kitudja mennyi ezer leu után, fizesse a 12%-os kereseti adót, de hogy honnan veszi azt a ráerőszkolt jövedelmet, azt nem kérdik. Pedig tudja és látja mindenki a nagy munkahiányt.

Összehasonlítják Pált Péterrel, de nem veszik tekintetbe, hogy Pál egészséges de Péter 90%-os rokkant. Ha valaki kénytelen leépíteni ipari üzemét, ami legtöbb esetben megtörtént, két tanonc helyett, egy tanoncot tart és két segéd helyett egyet sem és kéri az adókiivető bizottságot: szállítsa le adóját, ahelyett, hogy méltányolná kérését, fölemelik adóját. Így tesznek a képesítéshez nem kötött iparral is. Vannak egyes vorrónők kik három-négy leánnyal dolgoznak s van olyan is aki csak maga dolgozik, összeteszi éjjelénappalát, hogy szegény beteg édesanyját eltarthassa és ép oly nagy adót raknak rá, mint akinek egészséges férje tétlenül ül és felesége tartja el. Itt a betegsegélyző. Ez is sulyos teher az iparosságra, ezt is lényegesen fölemelték és különböző cimén a segéd és tanonc után, heti 2 leu adót kell fizetni, de ezekből még nem fogytunk ki, jön a globál adó, házadó, firmaadó és a sok különféle városi adó.

Ezekkel a sok megterhelésekkel szemben mi lehet a jövedelme a kisiparosnak? A váltó, vagy rendelt munkával foglalkozó iparosnak csak úgy van munkája, ha hitelt nyuthat. A mai pénzkrisisben a rendelő közönségnek 70%-ka hitelt igényel és ha ha hitelt nem tud nyújtani, munkája sem akad. Így állunk a vásárba járó iparosainkkal is, ők ugyan nem nyujtnak hitelt, kész pénzért árulnának ha akadna vevő. De sajnos nem igen akad. Sok esetben annyit sem árul, hogy a szekérbért kitudja fizetni. Itt a tőke fojtogatja a kisipart. Nézzünk csak szét egy vásár alkalmával a ruha, cipő stb. sátrak közt, az egész csatolt területek nagyvárosaiból özölenek oda a nagykereskedők, elárasztják a piacot silány, olcsó áruikkal. A kisiparos nem első kézből szerzi be az anyagot, nem képes a versenyt fölvenni a nagykereskedővel, így csak elvéve tud valamit árulni. Emellet minden boltos cipőt, ruhát és más ipari kelmékeket árul. Ezen, nem iparosok versenyt kellene leg hamarabb megakadályozni. Ne hozza autóval és ne árassa el az egész piacot az a gyáros ipari cikkekkel, hogy a kisiparos tönkre menjen mellette. Az országos vásárokat megyei vásárokká kellene szervezni és ezáltal meg lenne védelmezve a kisiparos is a nagykereskedővel szemben. Akinek nem ipara a szabó, suszter, stb. ipar, ne is árulhassa ezen ipar termékeit. Ugy szintén védjék meg a kereskedőt is, hogy aki ezen szakmát nem tanulta, minden képzettség nélkül bele ne kötödjön a kereskedésbe. Ezekben a bajokon kellene a kormány segítsen, hogy a kisipart megmentse. Minden eddigi bajunk csak pusztában való kiáltás volt s ha ez továbbra is süket fülekre talál: a régi jóhírnevű kézműiparnak csak a roncsai maradnak.

Benkó Lajos.

Németországi vegyeskar templomi hangversenye.

A berlini „Heinrich Schütz Kreis“ folyó hó 11-én, este a lutheránus templomban, nagy-szerű egyházi hangversenyt rendezett, hogy bemutassa klasszikus példákban a protestáns német egyházi-zene kezdetét és a XVII. és XVIII-ik század choral léptékes zeneirodalmának remekeit, részint karénekekben, részint orgonajátékban. A 24 tagu, csupa egyetemi hallgatókból (leányokból és fiukból) álló vegyeskar, mint egyházi chorus, igazán első-rangu. Hiszen a kontinens minden valamire való német emporiumában megfordultak, hogy tudásukkal, művészi felkészültségükkel, — misszió szerűen — hirdessék a XVII-ik századbeli német-protestáns zene- és karirodalom óriási fejlettségét és hogy a Bach előtti legnagyobb zenei geni klasszikus egyházi dallamait szólaltassák meg művészi célokért egybetömörült vegyes dalkarukban. Csak a dicséret hangján szólhatunk ez egyesület komoly törekvéseiről és jógyekezetéről.

Amit választékos repeitoárjukból bemutat-tak: az mind a legmagasabb egyházi ének és zene volt. Meglepett bennünket a művészi interpretálásban az a tény, hogy már Bach előtt óriási volt a német karirodalom fejlettsége. Bátran állíthatjuk, hogy a mai énekkari irodalom nivója alatta áll a Schütz és kortársai rendkívül magas fejlettségű egyházi zene- és karirodalmának. A chorális léptékű egyházi ének méltóságos és fenséges áhítatának minden fázisát és váriánsát hallhattuk a berliniek kitűnő előadásában. A protestáns zeneirodalomnak a kezdet-kezdetén óriásivá növekedő genije orgona- és chorus énekét, a Gregoriánus egyházi dallamokhoz való hasonlatosságán kívül, még a miseszerű dramatizálás és naturális zenei aláfestés is jellemzi. Mindezt hallhattuk, csodálhattuk a berliniektől. Különben Schützről és passióiról, chorál léptékes egyházi dallamairól, Erdélylyel való nexusairól: szólanunk még, hiszen ennek a XVII-ik századbeli zenei óriásnak legjobb barátja és munkatársa, a gyulafehérvári Bethlen-kollégium hirneves professzora, Bisterfeld volt és ő fordította le Schütz számára olasz-ból az első német opera szövegét. Sajnos, ez elveszett.

Mi csak a passiókból és a zoltár dallamok leggyönyörűbbjeiből hallottunk remekeket. Kiemeljük a protestáns zoltárköltészet egyik remekét, a: „Cantiones sacrae“. (Erről egész tanulmányt szeretnénk írni.) Gyönyörű volt a „Drei Gefänge von den letzten Dingen“ c. chorus. A német pietizmus és a vallás psychologia olyan csodás zenei aequivalense, aminőt kivételesen ritkán írhattak még a legnagyobb zeneóriások is. Volt benne Asaf-i chorus és instrumentális zsidó-templomi muzsika színezet, doxologia, bünvallás és egetostromló katharxis, sirató resignáltság, (und bringen ihre Graben) hogy végül felcsendüljön teljes for-tékkal az ujjongó üdvbizonyosság protestáns optimista hallelulája! Igazán feledhetlen volt. Akik nem hallgathatták meg ezt a Bach előtti, német zeneirodalmi előadást, azok szinte pótolhatatlan műélvezettől fosztattak meg. Mi igazán örvendhetünk, hogy gyönyörködhetünk a berlini vegyeskarban.

Még csak annyit a szereplőkről, hogy a vegyeskar női tagjai (mind fiatal egyetemi hallgató nők valának) nem holmi bubival pipiskedtek a szép számú közönség előtt, hanem hosszú hajjal, konttyal járultak hozzá a német puritánizmus és protestáns khatárisz gyönyörű zoltárainak teljesen komoly, művészi átéléséhez.

G. F.

HIREK.

A hősök új temetőjébe

készülnek az apró sírhelyek. 500 szépen, sorban, 500 megbékélt csontváz kerül katonás sorrendbe, glédákba, oszlopokba, csoportokba, mint valaha régen az életben, a nagy színpadon. 500 hős csontváza felkerül ismét pár percre az örök sötétségből a vakító napfényre. Felkerül megint, hogy parancsszóra sorakozzék, csakugy, mint az életben, hogy aztán rájuk boruljon ismét a csend, az örök éjszaka s talán végre a végső nyugalom. Fölkeltek ismét s emlékeztetnek a nagy,

Emlékeztetnek arra, hogy éltek s örvendtek annak, hogy melegen, éltetően sütött rájuk a napsugár s hogy szenvedések tengerén keresztül el lett erőszakosan vevé tőlük az élet, az ők kizárólagos tulajdonuk. Emlékeztetnek arra a nagy fájdalomra, mit haláluk okozott azoknak, kik nekik életet adtak s kiknek ők jelentették az életet. Emlékeztetnek, de nem tanítanak! 10 év eltelt s úgy kell legyen, hogy ennyi idő elég arra, hogy az emberi tudatban tragédiájuk ne legyen elég intő példa az élők számára. Az a rengeteg könny és szenvedés úgy látszik még mindig nem volt elég áldozat megváltani rettenetes bűneitől az emberiséget, a meg nem értés rettenetes fátuma még mindig nem kényszeríti a fehér csontok előtt térdre az emberiséget, hogy mea culpázva örököző örököké kérje áldozatainak bocsánatát.

— **A forgalmi adó kivetésénél az árgyenlegrendszer bevezetését elhalasztják december végéig.** Az Avarescu-kormány által hozott új törvény, azt a rendszert vezette be, hogy a forgalmi adót nem a tényleges bevétel, hanem ugynevezett átlagegyen-árok utján kell leróni. Ez a rendszer a gyakorlatban azt eredményezte, hogy a belföldi termelőknek nem 2 százalékos, hanem 5 sőt 10 százalékos forgalmi adót kellett fizetniök, amiért is a pénzügyminiszterium a gyárosok kérelmére elhalasztotta a rendszer életbeléptetését szeptember 18-ig. Bukaresti értesülésünk szerint a pénzügyminiszteriumban még most sem készültek el a rendszer kijavításával és ezért valószínűleg újból elhalasztják az életbeléptetést december végéig.

— **Steinmetz-liszt.** A nagykomlói henger-malom óriási anyagi áldozatok árán elsőnek Nagyromániában, berendezkedett a híres Steinmetz-féle őrlésre, illetve buzatisztításra, mely abból áll, hogy a buzát komplikált mosóberendezésekkel megmossa, tükörfényesre polirozza, lehámozza és így mindentől megtisztítva speciális őrlési rendszer mellett a leggazdaságosabban és a leghigienikusabban felőrli. Az ily módon előállított liszt minősége a legprimább, amit képzelni lehet: 10 klgr. liszt = 14 klgr. kenyér. A nagykomlói henger-malom itteni lerakatába ebből az első szállítmány e héten megérkezett és így a közönség rendelkezésére áll.

— **Szinészet.** Városunk a következő szin-szezonra ismét dr. Ferenczy Gyula szinigazgató körzetébe lett beosztva. Dr. Ferenczy szintársulata az idén nem a legkifogástal-nabb emlékeket hagyta maga után, reméljük, hogy legközelebbi szereplése — okulva a multak tapasztalatain — olyan lesz, hogy városunk kicsiny és anyagiakban megtépzott publikuma szívesen fogja szerény filléreit a tiszta művészetért és kulturáért áldozni.

— **A Birtler-féle kádfürdő** minden szombaton egész nap és vasárnap délelőtt nyitva van.

— **Tordoson nagy faipari telep létesül.** Vlad Aurel a bábolna-bánpataki határban elterülő, nagy terjedelmű szálás tölgyerdejét eladta a „Petrosani“ bányatüzemnek. A bányafüzem fakitermelő vállalata Tordoson nagy fa-telepet létesít az állomás közelében, a világ-hírű praehistoricus kulturtelep egy részén. A több milliós vásár egy kis mozgást és forgalmat jelent városunk számára is, mert a fa-telep és a szállítás előkészítése, már magában 8 millióra van előirányozva s ez összegből a mi piacunkra is fog csurranni-cseppenni valami. A bányafának való tölgyrönköket sodronykötélpályán fogják a bábolnai erdőről — a Maroson át — Tordosra szállítani.

— **Orvtámadás.** Zudor Imre bácsii föld-birtokost az elmúlt héten ismeretlen tettesek saját háza előtt megtámadták, dorongokkal fejbeverték s az eszméletlen embert kirabol-ták. Súlyos sérüléseket szenvedett, sőt agy-rázkódástól is féltik. A csendőrség a nyomozást bevezette.

— **Kedvezően intézik el a MÁV. nyug-dijasok ügyét.** A romániai nyugdíjas vasu-tasok ügye hosszú esztendőök óta foglalkoztatja az érdekelt köröket. Azok a vasutasok ugyanis, akik még a MÁV-tól kaptak nyugdíjat, egy-ideig még az imperium átvétele után is hoz-zájutottak járandóságaikhoz, mert a CFR. vál-lalta ezeknek fizetését. Egyszerre azután min-den átmenet nélkül megszüntették a nyug-dijak folyósítását, ehelyett áttették az ügyet a CFR. vasuti munkáspénztárához, amely némi kegydíjfelét utalt csupán. Természetes, hogy az érdekelték nem nyugodtak bele, hogy koldusalamizsnát kapjanak megfelelő járan-dóságaik helyett és jobbra-balra instanciáztak igazuk érdekében. Mindedig azonban siker-telenül. Ugylátszik, most fordulat állt be az ügyben. Az igényjogosultak ugyanis terje-delmes beadványok fordultak a pénzügymi-niszterium kebelében működő állami nyug-dijak vezérigazgatóságához, amelyben előad-ták sérelmeiket. A vezérigazgató az ügy ala-pos áttanulmányozása után belátta a nyug-dijas vasutasok igazát és kijelentette, hogy a legrövidebb időn belül kedvezően elintézi valamennyi nyugdíjra jogosult egyén ügyét. Megvan tehát a remény arra, hogy a bajba-jutott emberek kálváriajárásának hamarosan vége szakad.

— **Ötven autó egy miniszteriumnál.** Azoknak, akik azon törik a fejüket, hogy hova lesznek a számlálatlan milliók, amelyek adó, vám, illeték, stb. címén Bukarestbe vándorolnak, érdekes adat az alábbi hiradás. A pénzügyminiszterium statisztikát állít össze az állami automobilokról és ezeknek a gépkocsiknak fenntartási költségeiről. Az eddigi statisztikai munkálatok alapján megállapítást nyert, hogy vannak egyes miniszteriumok, amelyek csak a bukaresti központi adminis-ztrációjuknál több mint ötven autómobil-t vesz-nek igénybe és ezeknek a gépkocsiknak a fentartása súlyosan megterheli az állami költ-ségvetést. — Hir szerint Bratianu Vintila a sok száz Bukarestben száguldó miniszteriumi autó számát redukálni fogja.

— **A francia tanítószóradikalizmusa.** Egy francia kálvinista egyházi lapból olvas-suk, hogy a „gloire“ nemzetének 120.000 tanítója közül 55.000 nyíltan kommunista és 40.000 szocialista meggyőződésű. A győző Franciaország jövő sorsát miként mun-kálja az ilyen tanítószó: arról nem lehet két-ségünk. Csodáljuk, hogy ez a nemzet lett tanítószó és eszménye Romániának is, ahol tudvalevőleg jobban irtóznak a kommu-nistáktól és szocialistáktól, mint a pestises ra-gálytól. Mindenesetre különös barátság biz' ez! De ezt ne tessék megkérdezni Lupu urtól!

— **Tánciskola megnyitás.** Kiss Ádám jóhírűvü okl. tánctanár hétfőn, szeptember 19-én fogja megkezdeni modern tánciskoláját a Magyar Kaszinó nagytermében, ahol a rendszer megszokott táncokon kívül tanítva lesznek az összes külföldi táncujdonságok. Külön-órák bármikor eszközölhetők. Beiratkozni lehet este a tánciskolában, vagy a tánctanár lakásán: Titu Maiorescu (Nagytimár-utca) 3.

— **Százhusz év lesz az emberek átlagos életkora.** A hozzá nem értők azt szeretik mondogatni, hogy az emberek kisebb kort érnek el mostanában, mint azelőtt és itt gyakran hivatkoznak a Matuzsálem példájára meg arra, hogy az ókorban a följegyzések szerint nem is volt ritkaság az, ha valaki elérte a száznegyvenedik, százötvenedik esztendő. Ez azonban tévedés. A régi emberek nem is igen tudták megjegyezni életkorukat, mint ahogy ma is az öreg emberek gyakran vannak tévedésben saját életkoruk tekintetében. A valóság az, hogy az emberek a múltban kisebb életkorúak voltak, mint most. Európában az átlagos életkor hatszáz évvel ezelőtt harminc év volt. Gyorsabban fejlődtek az emberek, tizenkét éves korukban a lányok már férjhez mehettek és tizenhat éves fiu már kifejlett férfi volt. Ötszáz évvel ezelőtt már körülbelül az átlagos életkor negyven esztendőre emelkedett és a hatvanat tartják ma az átlagos életkornak. Ezek hiteles adatok és mint ezekből látszik, az ember életkora emelkedőben van. Az állapotok életkora kifejlődési éveinek négyszerese, ötszöröse szokott lenni. A ló például négy év alatt fejlődik ki és husz évig él átlagban. Az ember huszonnégy év alatt fejlődik ki és eszerint százhusz évig kellene átlagban élnie. Természetesen a nagyobb gondok és a nagyobb izgalmak megrövidítik az életkort, viszont meghosszabbítja azt a tudomány, amely megtanít arra, hogy lehet egészségesebben élni, jobban lakni és célszerűbben táplálkozni. A görögök, akik a legészszerűbben élnek és táplálkoznak, ma is magasabb életkorúak és közöttük nem is ritkaság az az ember, aki száztíz éven felüli kort ér el. Minthogy a tudomány éppen ebben a tekintetben mutatja a legnagyobb fejlődést, a tudósok nagyon valószínűnek tartják, hogy a tudomány fejlődésével és a műveltség terjedésével, amely a legszélesebb néprétegek körében terjeszti ki a tudomány áldásait, az emberi átlagos életkor százhusz év lesz.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Ferenczy Sándor, Kosztosá. Hálás köszönettel vennénk, ha az ásatások eddigi eredményeiről a nagyközönség számára az érdeklődést felkeltő színes tudósítást bocsátana rendelkezésünkre. Mi mindig a legnagyobb készséggel állunk minden tekintetben rendelkezésére.

D. D. Budapest. Mi az, elhallgattál?

Buziás. Lapot megindítottuk. Talán jövő számunkban részletesen hozzuk ottani élményeinket. P. Dömét még nem láttam.

„Hunyadvármegye“ Déva. Már hónapok óta nélkülözzük lapjukat. Kérjük a cserépéldány megindítását.

A hátszegi Szt. Ferencrendi nővérek leányinternátusa újra megnyílt elemi iskolások részére. 19 3—3

AERON

a legjobb légyfogó,

nagyban és kicsinyben kapható a „Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.“ könyv- és papirkereskedésében.

Meghívó.

A „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ XXV. ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

1927. évi szeptember hó 25-én délelőtt 11 órakor tartja a „Szászvárosi Takarékpénztár Rt.“ helyiségében, melyre a t. részvényesek ezennel tisztelettel meghívotnak.

Ha a nevezett napon a részvényesek kellő számban és kellő részvény képviselőiben nem gyűlnének össze, akkor az alapszabályok 14. §-a értelmében a közgyűlés 1927. október hó 2-án délelőtt 11 órakor a már megnevezett helyen tartatik meg, mely gyűlés a megjelent tagok és képviselt részvények számára való tekintet nélkül fog határozni a közölt tárgysorozatban felemlített ügyek felett.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó és a határozatképesség megállapítása.
2. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1926—27. év üzleti eredményéről, a nyereség- és veszteség-számla, valamint a mérleg jóváhagyása és a felmentvény megadása.
4. A tisztanyereség hováfordítása iránti határozathozatal.
5. Egy igazgatósági, esetleg egy felügyelő-bizottsági tag választása.
6. Netaláni indítványok.

Szászváros, 1927. évi szeptember hó 10-én.

Az igazgatóság.

Megjegyzés. Az 1926—27. évi nyereség- és veszteség-számla, valamint a mérleg, továbbá az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései a közgyűlés előtt 8 napon át a hivatalos órák alatt a részvénytársaság könyv- és papirkereskedésében megtekinthetők.

Az alapszabályok 11. §-a szerint szavazási jogával csak azon részvényes élhet, aki részvényeit le nem járt szelvényeivel együtt a „Szászvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság“-nál a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig elismervény ellenében — mely igazoló jegyül szolgál — letette.

F. Ábrahám - Orăștie

Ajánlja a n. é. közönség szíves figyelmébe kitűnő minőségű kenyér- és tésztalesztjeit a legjutányosabb napi áron.

Raktáron tart mindennemű terményt, 15 korpát, stb. 3—4

„ERZSÉBET“-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuwirth György.

Ma vasárnap, f. év szept. hó 18-án délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

Olvasa figyelmesen a reklámtáblákat!

Cenzurat: de Liviu Herlea, Polițai.

Uj bodega!

A n. é. közönség b. tudomására hozom, hogy a Főtér sarkán levő **cukrászdamat** egy modern

BODEGÁVAL

nagyobbítottam meg. Szíves pártfogást kérve vagyok kiváló tisztelettel:

özv. Mirovitz Jgnácné,

a „Bulevard“ kávéház tulajdonosa.
23 2—3

Értesítés!

A t. hölgyközönség szíves tudomására hozom, hogy **női divatkalap-üzletemet**

a Zobel-féle házból a „Hangya“ szövetkezet volt üzlethelyiségébe, Piața A. Vlaicu 11. sz. alá helyeztem át. A n. é. hölgyközönség szíves pártfogását továbbra is kérve, vagyok tisztelettel:

KONCZ LOTTI.

22 2—2

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csak a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 15 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!